

Nazorg: er moet nog veel gebeuren

Verplichte nazorg, vrijwillige nazorg. De gebruikte termen zijn minder relevant, belangrijk is dat na een detentie en/of behandeling de behaalde resultaten kunnen worden vertaald naar de woonomgeving en het gezinssysteem van de minderjarige.

De nazorg zal derhalve al moeten starten kort na de aanhouding van een jeugdige delinquent. De behandeling zal als startpunt de (on-)mogelijkheden van het gezinssysteem en de jeugdige moeten meenemen, mogelijk op basis van reeds aanwezige informatie vanuit de ambulante jeugdzorg.

Het is eveneens van groot belang dat het verblijf van een minderjarige in een JJI dicht bij de woonomgeving wordt gerealiseerd. Het voorbereiden van (praktische) nazorg in Amsterdam met een minderjarige die verblijft in Cadier en Keer levert door de logistieke situatie al veel problemen op. Zo zou, mogelijk in het kader van een gefaseerde aanpak, de laatste periode van de intramurale behandeling van Amsterdamse minderjarigen in of om Amsterdam moeten kunnen plaatshebben. Een eventuele voorbereidende mogelijkheid voor zou bijvoorbeeld de nachtdetentie in de laatste fase kunnen zijn.

Wat in de huidige werkelijkheid ontbreekt is de gezamenlijke aanpak van het fenomeen nazorg. Wenselijk is dat zowel door de ambulant begeleidende instantie als door de JJI wordt gekeken welke vorm van (na-)zorg mogelijk en nodig is voor de individuele minderjarige. De ambulant begeleidende instantie zal voorbereidingshandelingen in de woonomgeving moeten ondernemen in overleg en afstemming met de behandelaars. Contacten met het gezinssysteem zullen in gezamenlijk overleg moeten plaatsvinden. De ambulant begeleidende instantie zal ook structureel, wellicht door middel van een vaste contactpersoon, in de JJI aanwezig moeten kunnen zijn, opdat nazorg goed kan worden voorbereid en uiteindelijk gericht kan worden uitgevoerd. Veelal zijn de JJI's onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheden in de woonomgeving van de jeugdige, terwijl de ambulant begeleidende instantie onvoldoende kennis heeft van de behandeling gedurende het verblijf in de JJI. Onbekend maakt niet alleen onbemind, maar er worden tevens mogelijk inhoudelijk verkeerde keuzes gemaakt. Ook in deze is een sluitende gezamenlijke aanpak (de "ketenbenadering") de enige die wellicht soelaas biedt.

Ook wat betreft nazorg zijn er verschillende aanbieders. Het is van groot belang dat er één nazorgloket komt waar in overleg wordt gekeken welk nazorgtraject door welke organisatie(s) het beste kan worden ingeschakeld ten behoeve van de betreffende minderjarige en het gezinssysteem. Dit alles verkleint het risico van een te aanbodgerichte aanpak: er staan begeleidingstrajecten open, dus laten we maar cliënten plaatsen ongeacht de vraag. Deze sterk aanbodgerichte werkwijze is nog altijd gangbaar in Nederland, waarbij de termen "kwaliteit en maatwerk" pas dan doorklinken als de discussie over "productie en prijskaartjes" is verstomd. Dat de cliënt geen baat heeft bij deze scheefgroei in het poldermodel is een waarheid als een koe. Zolang economische en politieke motieven met name de drijfveer blijven van het aanbod, zal nazorg een papieren tijger blijven.

Voorwaarden voor nazorg en resocialisatie.

- **Elke behandeling kent een adequaat nazorgtraject.** Dit maakt integraal onderdeel uit van de behandeling. Het nazorgtraject past bij de resultaten van de behandeling en kwaliteiten/(on-)mogelijkheden van de jeugdige en zijn gezin/opvoeders.
- **De nazorg start tijdens de behandeling.** De aanbieder van nazorg is bij de behandeling betrokken. Nazorgtrajecten zijn aangepast op en ingebed in de omgeving waarin de jeugdige na zijn behandeling verblijft. Nazorg kan niet alleen een (intensief) ambulant traject zijn na de intramurale fase, maar kan tevens in samenwerking intensief worden voorbereid gedurende het verblijf.

- **Plaatsing ter behandeling in een JJI vindt plaats op basis van de methodische en inhoudelijke mogelijkheden en kwaliteiten van de JJI.** Niet op basis van capaciteit, maar op basis van de vraag, de problematiek, de mogelijkheden en vaardigheden van jeugdige en gezin/opvoeders.
- **De behandeling begint/start bij de pedagogische (on-)mogelijkheden van jeugdige en ouders/ opvoeders.** Ouders worden betrokken bij de behandeling. Kennis van de mate en wijze van socialisatie / opvoeding schept de voorwaarden voor resocialisatie. De behandeling maakt gebruik van reeds aanwezige informatie van onderwijs en mogelijk eerder geboden (jeugd)zorg.
- **De behandeling vindt gefaseerd plaats.** Intramuraal behandeling, nachtdetentie en ambulante zorg kunnen in elkaar vloeien. De (voorbereiding) nazorg start bij de aanhouding, bij de start van de behandeling. Scholings- en trainingsprogramma's maken integraal deel uit van de behandeling.
- **Organisaties die zich voor en/ of na het verblijf verhouden tot de minderjarige worden nauw betrokken bij de behandeling.** Al de bij de jeugdige (en ouders/ opvoeders) betrokken organisaties worden betrokken bij de behandeling. De aanpak wordt gezamenlijk bepaald.
- **Behandeling vindt plaats binnen een straal van 25 kilometer van het adres/ de plaats waar de jeugdige tijdens de nazorg zal verblijven.** Reizen van en naar school of werk is mogelijk. Detentiefasering kan dan beter worden ingezet. Ouders en organisaties komen met regelmaat op besprekingen in de JJI. De aanbieder van het nazorgtraject is bij alle besprekingen aanwezig.
- **Het plan van aanpak ten behoeve van de nazorg wordt door de bij de behandeling van de jeugdige betrokken organisaties gezamenlijk opgesteld en met jeugdige en ouders besproken.** Zij onderschrijven het plan van aanpak en de daarin vastgelegde afspraken.
- **Nazorg wordt gecoördineerd door de Bureaus Jeugdzorg (één loket).** De Bureaus Jeugdzorg behoeven de trajecten niet zelf uit te voeren, maar maken afspraken met zorgaanbieders en aanbieders van zorg: de instellingen voor geïndiceerde hulp aan jeugdige en ouders.
- **De behandeling van jeugdigen en hun ouders/ opvoeders is een multi-organisatorische aangelegenheid.** Een gezamenlijke behandeling, begeleiding en aanpak van jeugdigen staat het meest garant voor succes. Ambulante, semi-residentiële en residentiële organisaties stemmen de aanpak op elkaar af.
- **Ook de subsidiënten van de nazorgtrajecten (provincie, gemeente, ministerie) stellen gezamenlijk budget ter beschikking.** Het aanbod voor ambulante begeleiding van jeugdigen met een civiele of strafrechtelijke maatregel (justitiepupillen) is gelijk aan het aanbod van nazorg voor zij die geen maatregel hebben (vrijwillige hulpverlening). Niet de subsidiegever bepaalt het begeleidingsaanbod, maar de resultaten van de behandeling en te behalen doelen van de nazorg.

Herbert Budde

Manager jeugdreclassering District 2 Bureau Jeugdzorg Amsterdam